

Peukkupiiri [saamelaiset]

Väitteitä saamelaisuudesta

Kaikki saamelaiset asuvat Suomen valtion rajojen sisäpuolella

- ❖ Tarua. Saamelaiset asuvat neljän valtion alueella: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Venäjällä.

On vain yksi virallinen saamen kieli

- ❖ Tarua. Saamen kieliä on yhteensä 9. Kolmea niistä puhutaan Suomessa: pohjoissaamea, inarinsaamea ja koltansaamea.

Suurin osa Suomessa asuvista saamelaisista asuu saamelaisen kotiseutualueen ulkopuolella

- ❖ Totta. Suomen n. 10 000 saamelaisista suurin osa [65 %] asuu saamelaisen kotiseutualueen ulkopuolella. Helsinki on saamelaisten lukumäärään suhteutettuna yksi suurimmista saamelaiskylistä Suomessa.

Saamelaiset ovat Euroopan unionin ainoa alkuperäiskansa

- ❖ Totta. Saamelaiset ovat Euroopan unionin ainoa alkuperäiskansaksi luokiteltu etninen ryhmä.

Saamelaiskäräjien täysistuntoa voi seurata kotisohvalta

- ❖ Totta. Saamelaiskäräjien kokoukset streamataan. Tällä tavoin kaikki Suomen saamelaiset pääsevät seuraamaan asuinpaikkakunnasta riippumatta saamelaisasioiden käsittelyä saamelaisten virallisessa hallintoelimessä.

Kaikilla saamelaisilla on poroja

- ❖ Tarua. Poronhoito on yksi saamelaisten tärkeistä elinkeinomuodoista, mutta kaikilla saamelaisilla ei ole poroja. Vain joka viidennellä saamelaisella on poro ja eivätkä heistäkään kaikki saa päätoimeentuloaan poronhoidosta.

Kaikki saamelaiset puhuvat saamea

- ❖ Tarua. 1950- ja 1960-luvuilla Suomen kouluissa saamelaisia kiellettiin puhumasta omaa äidinkieltään. Koska kieltä ei saanut käyttää kouluympäristössä eikä asuntoloissa eikä sillä saanut opetusta, monet saamelaiset menettivät kielitaitonsa. Tämä on johtanut siihen, etteivät kaikki Suomen saamelaiset nykyäänkään osaa saamen kieltä.

Saamelaisilla on oma lippu

- ❖ Totta. Saamelaisilla on oma nelivärinen lippunsa. Jokaisella värillä on oma symbolinen merkitys. Vihreä väri symboloi luontoa, sininen vettä, punainen tulta ja keltainen aurinkoa. Lipun ympyrä tulee noitarummusta. Ympyrän punainen osa symboloi aurinkoa ja sininen kuuta. Lipun on suunnitellut Astrid Båhl. Lippu hyväksyttiin vuonna 1986. Saamelaisilla on nykyään 11 yhteistä saamelaiskonferenssissa hyväksyttyä liputuspäivää.

Saamelaisilla on oma kansallispäivä

- ❖ Totta. Saamelaisten kansallispäivää vietetään 6.2 samana päivänä vuonna 1917 pidetyn ensimmäisen yhteispohjoismaisen saamelaiskokouksen kunniaksi.

Saamelaisilla on oma kansallisteatteri

- ✦ Totta. Beaivváš-teatteri tunnetaan saamelaisten kansallisteatterina, joka toimii Norjan Koutokeinossa. Teatteri on perustettu vuonna 1981. Se tekee kiertueitaan niin Suomessa, Ruotsissa kuin Norjassakin. Näytelmät ovat saamenkielisiä, mutta ne tekstitetään.

Saamelaisilla on oma radiokanava

- ✦ Totta. Suomessa Ylen alaisena toimiva Yle Sápmi tuottaa saamenkielistä radiota kaikilla Suomessa puhuttavilla saamenkielillä.

Saamelaisilla on omat televisiouutiset

- ✦ Totta. Koko saamenmaan yhteiset oddasat [uutiset] lähetetään Norjasta, ja niitä on mahdollista seurata jokaisessa pohjoismaassa. Suomessa myös Yle Sápmi tuottaa omia uutisia. Ylen oddasat [uutiset] esitetään jollakin Suomessa puhuttavista saamen kielistä, ja ne on tekstitetty suomeksi.

Peruskoulun voi käydä saameksi saamelaisten kotiseutualueella

- ✦ Totta. Saame voi olla koulun opetuskieli, äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaine sekä valinnainen vieraan kielen oppiaine. Saamelaisalueella asuvien saamenkielisten lasten ja nuorten tulee lain mukaan saada perusopetusta omalla äidinkielellään.

Saamelaisilla on oma eduskunta

- ✦ Tarua. Saamelaisilla ei ole omaa eduskuntaa tai muuta päättävää elintä, sillä saamelaisilla ei ole omaa valtiota. Jokaisessa valtiossa on omanlaisensa toimielin, joka vastaa saamelaisten asioista. Suomessa tätä tehtävää varten on perustettu Saamelaiskäräjät.

Saamenkielet ovat elinvoimaisia ja niillä on paljon puhujia

- ✦ Tarua. Monet maailman alkuperäiskansojen kielistä ovat uhanalaisia, eivätkä saamen kielet ole poikkeus. Akkalansaamen viimeinen puhuja kuoli vuonna 2003. Uumajansaamen puhujia on tällä hetkellä arviolta 10–20. Suomessa puhuttavia inarinsaamea ja koltansaamea puhuu vain noin 300–400 ihmistä. Pohjoissaame on kielistä elinvoimaisin. Sen puhujia on noin 20 000–25 000.

Kaikki Suomessa asuvat saamelaiset voivat hoitaa lääkärikäynnit omalla äidinkielellään

- ✦ Tarua. Kielilain mukaan saamelaisilla on oikeus asioida lääkärissä omalla äidinkielellään, mutta ainoastaan saamelaisten kotiseutualueella. Kotiseutualueellakin palvelujen saaminen saamen kielillä on kuitenkin vaikeaa, sillä saamenkielistä henkilökuntaa tai tulkkeja ei aina ole riittävästi. Utsjoki on ainoa saamelaisenemmistöinen kunta Suomessa, jossa palveluita voi aidosti saada saamen kielillä.

Saamelaisen tunnistaa nimestä

- ✦ Tarua. Monella saamelaisella on suomalainen etunimi tai sukunimi. Saamelaiskalenterissa on kuitenkin myös nimiä, joita ei suomalaisessa, ruotsalaisessa, norjalaisessa tai venäläisessä kalenterissa ole. Näitä ovat mm. Áilu, Mihka, Elssä ja Niillas.